WP3 - ACTIVITEITEN VAN DE POWERPACK TOOLKIT

Digitaal welZijn:
Digitale dilemma's:
Een filosofie-aanpak met kinderen

Co-funded by the European Union

Gefinancierd door de Europese Unie. De geuite standpunten en meningen zijn echter uitsluitend die van de auteur(s) en weerspiegelen niet noodzakelijkerwijs die van de Europese Unie of het Europees Uitvoerend Agentschap voor Onderwijs en Cultuur (EACEA). Noch de Europese Unie, noch het EACEA kunnen hiervoor aansprakelijk worden gesteld. Projectnummer: 2024-1-NL01-KA220-SCH-000252923

1. Algemene informatie

Welzijnsdimensie: Digitaal welzijn
Doelgroep: 9-12 jaar (bovenbouw basisschool / onderbouw middelbare school)
Activiteitsvorm: Filosofie met kinderen (dialooggerichte discussie)
Duur: 60-70 minuten
Groepsgrootte: 12-25 leerlingen
Transversale aanpak: Kritisch denken, digitale geletterdheid, ethiek, sociaal-emotioneel leren, samenwerkingsdialoog

2. Leerdoelen

- Het doel is om kritisch denken en reflectie over het gebruik van sociale media en online interacties te ontwikkelen.
- Het doel is om de digitale weerbaarheid te versterken door uitdagingen, emoties en strategieën voor veilig gebruik van sociale media te onderzoeken.
- Het doel is om respectvolle dialoog, empathie en gezamenlijke probleemoplossing te bevorderen door middel van filosofische discussie.

3. Benodigde materialen

- Scenariokaarten of -opdrachten met dilemma's op sociale media (bijv. negatieve reacties ontvangen, groepsdruk om te posten, online geruchten)
- Whiteboard of flipchart om ideeën op te schrijven
- Papier en stiften voor leerlingen om hun gedachten op te schrijven.
- Optioneel: plakbriefjes of kleine fiches voor spreekbeurten.

Co-funded by the European Union

Gefinancierd door de Europese Unie. De geuite standpunten en meningen zijn echter uitsluitend die van de auteur(s) en weerspiegelen niet noodzakelijkerwijs die van de Europese Unie of het Europees Uitvoerend Agentschap voor Onderwijs en Cultuur (EACEA). Noch de Europese Unie, noch het EACEA kunnen hiervoor aansprakelijk worden gesteld. Projectnummer: 2024-1-NL01-KA220-SCH-000252923

4. Activiteitsstappen

Stap 1: Opwarming en introductie (10 minuten)

- De leerkracht legt uit dat de sessie een dialoog over filosofie met kinderen is: ieders mening telt en het doel is om samen zorgvuldig na te denken.
- Korte bespreking van sociale media: “Wat vinden we er leuk aan? Wat kan er lastig aan zijn?”

Stap 2: Het presenteren van een stimulusvraag of -scenario (5-10 minuten)

- Introduceer een scenario-kaart of vraag, bijvoorbeeld:
  - Wat moet je doen als iemand online iets onaardigs over je plaatst?
  - “Is het oké om een grappige meme te delen die iemand zou kunnen kwetsen?”
- Vraag de leerlingen om een minuut in stilte na te denken en vervolgens hun eerste gedachten te delen.

Stap 3: Filosofische dialoog (30 minuten)

- De leerlingen zitten in een kring om te discussiëren.
- De docent begeleidt het project met behulp van de volgende strategieën:
  - Moedig leerlingen aan om hun meningen te onderbouwen.
  - Stel vervolgvragen: "Waarom denk je dat?" of "Kan iemand het anders zien?"
  - Stimuleer luisteren en respectvolle meningsverschillen.
- Optioneel: leerlingen kunnen om de beurt spreken met behulp van een tokensysteem om ervoor te zorgen dat iedereen een bijdrage levert.

Stap 4: Groepsreflectie en samenvatting (10-15 minuten)

- De leerlingen vatten de belangrijkste punten samen: strategieën voor veilig gebruik van sociale media, omgaan met online negativiteit en het ondersteunen van leeftgenoten.
- De docent benadrukt de praktische lessen: rapporteren, privacyinstellingen, positief posten en emotieregulatie.

Co-funded by the European Union

Gefinancierd door de Europese Unie. De geuite standpunten en meningen zijn echter uitsluitend die van de auteur(s) en weerspiegelen niet noodzakelijkerwijs die van de Europese Unie of het Europees Uitvoerend Agentschap voor Onderwijs en Cultuur (EACEA). Noch de Europese Unie, noch het EACEA kunnen hiervoor aansprakelijk worden gesteld. Projectnummer: 2024-1-NL01-KA220-SCH-000252923

5. Docentennotities en tips

- Zorg voor een veilige en respectvolle omgeving; alle meningen moeten gewaardeerd worden.
- Stimuleer redeneren, niet alleen instemming of afwijzing.
- Wees voorbereid om op een zorgvuldige manier te bemiddelen bij gevoelige kwesties (cyberpesten of conflicten tussen leeftijdsgenoten).
- Benadruk de verbinding met online ervaringen uit het echte leven.

6. Reflectieopdracht voor studenten

- Hoe heeft het gezamenlijk nadenken in een kring jullie geholpen om verschillende perspectieven op sociale media te zien?
- Welke strategieën kun je gebruiken om veerkrachtig te blijven wanneer er online iets negatiefs gebeurt?
- Hoe kun je vrienden of collega's ondersteunen die online uitdagingen ondervinden?

Co-funded by the European Union

Gefinancierd door de Europese Unie. De geuite standpunten en meningen zijn echter uitsluitend die van de auteur(s) en weerspiegelen niet noodzakelijkerwijs die van de Europese Unie of het Europees Uitvoerend Agentschap voor Onderwijs en Cultuur (EACEA). Noch de Europese Unie, noch het EACEA kunnen hiervoor aansprakelijk worden gesteld. Projectnummer: 2024-1-NL01-KA220-SCH-000252923

7. Tips voor aanpassing voor kinderen met speciale behoeften

Vereenvoudigde versie (vroege primaire versie / extra ondersteuning):

- Gebruik zeer eenvoudige, concrete scenario's van sociale media (bijvoorbeeld: "Iemand plaatst een gemene opmerking bij je foto").
- Gebruik zinsbeginners zoals "Ik denk dat... omdat..." om kinderen te helpen hun ideeën te verwoorden.
- Sta het tekenen of visueel weergeven van gevoelens toe vóór de discussie om het begrip te bevorderen.
- Verkort de discussietijd en beperk het aantal beurten om de aandacht erbij te houden.

Middelgrote versie (Middelgrote basisschool / meer zelfstandigheid):

- Introduceer complexere scenario's, zoals groepsdruk, online geruchten of het delen van gevoelige inhoud.
- Moedig kinderen aan om hun ideeën te onderbouwen met voorbeelden of observaties uit hun eigen ervaringen.
- Geef eerst de tijd voor discussies in kleine groepjes voordat er een klassikale dialoog plaatsvindt, om zo het zelfvertrouwen te vergroten.
- Voeg reflectievragen toe om het kritisch denken te verdiepen.

Aanpassingen voor leerlingen met speciale behoeften:

- Gebruik visuele hulpmiddelen of plaatjeskaarten om scenario's en dilemma's te illustreren.
- Implementeer een duidelijke beurtwisselingstructuur (tokens, spreekvolgorde) om deelname te bevorderen.
- Sta alternatieve manieren van bijdragen toe: tekenen, schrijven of ideeën non-verbaal uiten.
- Geef extra tijd om na te denken en te antwoorden; herhaal vragen indien nodig om het begrip te bevorderen.
- Stel strategisch duo's samen van studenten om onderlinge steun te bieden en het redeneerproces te begeleiden.

Co-funded by the European Union

Gefinancierd door de Europese Unie. De geuite standpunten en meningen zijn echter uitsluitend die van de auteur(s) en weerspiegelen niet noodzakelijkerwijs die van de Europese Unie of het Europees Uitvoerend Agentschap voor Onderwijs en Cultuur (EACEA). Noch de Europese Unie, noch het EACEA kunnen hiervoor aansprakelijk worden gesteld. Projectnummer: 2024-1-NL01-KA220-SCH-000252923

8. Referenties (methodologische aanpak)

De activiteit combineert actief leren, kritisch denken en samenwerkingsdialoog:
Leerlingen leren door te discussiëren, te redeneren en dilemma's op sociale media te evalueren.
Het bevordert digitale weerbaarheid en leert kinderen risico's te herkennen, na te denken over hun online gedrag en verantwoorde keuzes te maken.
Samenwerking in teamverband versterkt sociale vaardigheden, empathie en het vermogen om meerdere perspectieven te overwegen.
Door de activiteit te presenteren als een filosofische dialoog worden de betrokkenheid, motivatie en diepgaande reflectie vergroot.
Door het leerproces te koppelen aan de praktijk van sociale media worden praktische strategieën voor verantwoord online gedrag bevorderd en wordt reflectie op de impact van iemands acties aangemoedigd.

Co-funded by the European Union

Gefinancierd door de Europese Unie. De geuite standpunten en meningen zijn echter uitsluitend die van de auteur(s) en weerspiegelen niet noodzakelijkerwijs die van de Europese Unie of het Europees Uitvoerend Agentschap voor Onderwijs en Cultuur (EACEA). Noch de Europese Unie, noch het EACEA kunnen hiervoor aansprakelijk worden gesteld. Projectnummer: 2024-1-NL01-KA220-SCH-000252923

SOCIALE MEDIAKANALEN

PowerPackProject

power.packproject

PowerPackProject

CONSORTIUM

iNqubator COÖRDINATOR

PARTNERS

ESPLAI SOCIAL

BeTrained Academy

JÓZSEF ATTILA ÁLTALÁNOS ISKOLA CSÍKSZEREDA

SCHOOL'S COOL FRIESLAND

CC BY NC SA

Co-funded by the European Union

Gefinancierd door de Europese Unie. De geuite standpunten en meningen zijn echter uitsluitend die van de auteur(s) en weerspiegelen niet noodzakelijkerwijs die van de Europese Unie of het Europees Uitvoerend Agentschap voor Onderwijs en Cultuur (EACEA). Noch de Europese Unie, noch het EACEA kunnen hiervoor aansprakelijk worden gesteld. Projectnummer: 2024-1-NL01-KA220-SCH-000252923

EENVOUDIGERE VERSIE

KAART 1 – De gemene opmerking

Scenario: Je plaatst een foto die je erg mooi vindt. Iemand reageert: "Je ziet er raar uit. Waarom zou je dit plaatsen?"

Grote vragen:

- Wat moet je doen als iemand je online kwetst?
- Is het negeren van een reactie hetzelfde als het accepteren ervan?
- Waarom zeggen mensen online dingen die ze in een persoonlijk gesprek niet zouden zeggen?

Denkfocus: Emoties, respect, moed, digitale empathie.

KAART 2 – Het perfecte leven online

Scenario: Je merkt dat iedereen op sociale media gelukkiger, mooier of succesvoller lijkt dan jij.

Grote vragen:

- Is wat we online zien wel echt?
- Waarom vergelijken mensen zichzelf met anderen?
- Kunnen we ons via sociale media slecht voelen, zelfs als er niets "ergs" gebeurt?

Denkfocus: Zelfrespect, perceptie, digitaal welzijn.

KAART 3 – Het genegeerde bericht

Scenario: Je stuurt een bericht naar een vriend, maar die ziet het wel en reageert de hele dag niet.

Grote vragen: Welke gevoelens komen op als iemand niet antwoordt? Betekent niet reageren altijd iets negatiefs? Hoe kunnen we online voorkomen dat we te snel conclusies trekken?

Denkfocus: Emoties, geduld, communicatie.

KAART 4 – De groepschatgrap

Scenario: In een groepschat beginnen een paar klasgenoten grappen te maken over je tekening.

Grote vragen: Is een grap nog steeds een grap als iemand zich er ongemakkelijk bij voelt? Wat kun je doen als een groepschat onprettig aanvoelt? Hoe kun je anderen laten weten hoe je je voelt?

Denkfocus: Respect, het uiten van gevoelens, vriendelijkheid.

KAART 5 – Het vriendschapsverzoek

Scenario: Iemand die je niet echt kent, stuurt je een vriendschapsverzoek.

Grote vragen: Moet je vriendschapsverzoeken accepteren van mensen die je nauwelijks kent? Waarom willen sommige mensen veel online 'vrienden'? Wat maakt iemand online betrouwbaar?

Denkfocus: Veiligheid, grenzen, besluitvorming.

KAART 6 – De bewerkte foto

Scenario: Een vriend plaatst een foto van jou, maar voegt er zonder toestemming een grappig filter aan toe.

Grote vragen: Moeten mensen toestemming vragen voordat ze foto's van anderen plaatsen? Hoe zou je je voelen als de foto je er anders uit laat zien? Wat is respect online?

Denkfocus: Toestemming, respect, persoonlijke grenzen.

KAART 7 – De ruzie in de gamechat

Scenario: Tijdens het spelen van een online game noemt een andere speler je "nutteloos".

Grote vragen: Waarom worden mensen boos tijdens het gamen? Is het beter om terug te reageren of even een pauze te nemen? Hoe kunnen we games leuk houden, zelfs als anderen niet aardig zijn?

Denkfocus: Emotionele controle, veerkracht, online gedrag.

KAART 8 – De “Like”-race

Scenario: Je vriend krijgt veel likes op een bericht, en jij krijgt er maar een paar.

Grote vragen: Tonen likes aan hoe waardevol iemand is? Waarom hechten we online zoveel waarde aan aantallen? Kunnen likes ons zelfbeeld beïnvloeden?

Denkfocus: Zelfrespect, vergelijking, digitaal welzijn

KAART 9 – De verwijderde opmerking

Scenario: Je schrijft een aardige reactie op iemands bericht, maar die persoon verwijdert je reactie.

Belangrijke vragen: Waarom zou iemand een reactie verwijderen? Betekent het verwijderen van je woorden dat ze je niet aardig vinden? Hoe kunnen we online misverstanden oplossen?

Denkfocus: Interpretatie, emoties, communicatie.

KAART 10 – De deelfout

Scenario: Je deelt per ongeluk een foto die eigenlijk alleen voor één vriend bedoeld was.

Belangrijke vragen: Wat moet je doen als je online een fout maakt? Verschilt online je excuses aanbieden van een persoonlijke verontschuldiging? Hoe kunnen we ongelukken bij het plaatsen van berichten voorkomen?

Denkfocus: Verantwoordelijkheid, eerlijkheid, probleemoplossing.

MEDIUM VERSIE

KAART 11 – De “grappige” meme

Scenario: Een vriend stuurt je een meme die een klasgenoot belachelijk maakt. Iedereen lacht en deelt de meme.

Grote vragen:

- Is iets nog steeds "grappig" als het iemand kwetst?
- Ben je verantwoordelijk als je iets deelt dat je niet zelf hebt gemaakt?
- Wat is belangrijker: erbij horen of doen wat goed voelt?

Denkvragen: Groepsdruk, ethiek, verantwoordelijkheid.

KAART 12 – Het gerucht online

Scenario: Je ziet een gerucht over een student op sociale media rondgaan. Je weet niet of het waar is.

Grote vragen:

- Moet je iets zeggen of je er buiten houden?
- Waarom verspreiden geruchten zich zo snel online?
- Is het geloven van een gerucht hetzelfde als het helpen verspreiden ervan?

Denkfocus: Waarheid, vertrouwen, consequenties.

KAART 13 – Het privébericht

Scenario: Iemand stuurt je een privébericht met de tekst: "Als je niet reageert, vertel ik iedereen dat je onbeleefd bent."

Grote vragen:

- Wat is het verschil tussen druk en vriendschap?
- Wanneer wordt een boodschap manipulatie?
- Met wie kun je praten als iets online ongemakkelijk aanvoelt?

Denkfocus: Grenzen, veiligheid, emotionele veerkracht.

KAART 14 – De druk om te posten

Scenario: Je vrienden zeggen dat je vaker moet posten, anders raak je "achterop".

Grote vragen: Waarom voelen sommige mensen de druk om vaak te posten? Is je online aanwezigheid iets wat je móét "onderhouden"? Wie bepaalt hoeveel "genoeg" is?

Denkfocus: Identiteit, autonomie, invloed van leeftijdsgenoten.

KAART 15 – De “perfecte” selfie

Scenario: Een klasgenoot bewerkt zijn of haar selfies intensief en moedigt jou aan hetzelfde te doen.

Grote vragen: Verandert het bewerken van foto's hoe we onszelf zien? Is het eerlijk om een versie van jezelf te laten zien die niet de werkelijkheid is? Waarom vinden mensen dat ze er online perfect uit moeten zien?

Denkfocus: Authenticiteit, zelfbeeld, sociale verwachtingen.

KAART 16 – De geheime screenshot

Scenario: Iemand maakt een screenshot van je bericht en deelt het zonder toestemming.

Grote vragen: Is een privébericht nog steeds privé als iemand er een screenshot van maakt? Waarom delen mensen dingen in het geheim? Hoe kunnen we onze online privacy beschermen?

Denkfocus: Vertrouwen, privacy, consequenties.

KAART 17 – De Uitgesloten Groep

Scenario: Je ontdekt dat je klasgenoten een groepschat hebben aangemaakt zonder jou.

Grote vragen: Is iemand online buitensluiten hetzelfde als iemand in het echte leven uitsluiten? Waarom maken mensen besloten groepen aan? Hoe kunnen we omgaan met het gevoel buitengesloten te zijn?

Denkfocus: Inclusie, emoties, sociale dynamiek.

KAART 18 – De virale uitdaging

Scenario: Een nieuwe online uitdaging is populair en iedereen doet eraan mee, ook al lijkt het riskant.

Grote vragen: Waarom volgen mensen trends, zelfs als ze zich onveilig voelen? Is populariteit een goede reden om iets te doen? Hoe kunnen we bepalen wat online veilig is?

Denkfocus: Kritisch denken, veiligheid, groepsdruk.

KAART 19 – De Misverstane Boodschap

Scenario: Een vriend denkt dat je korte antwoord ("oké") betekent dat je boos bent.

Grote vragen: Waarom worden berichten zo gemakkelijk verkeerd begrepen? Hoe kan de toon de betekenis van woorden online veranderen? Wat kunnen we doen om verwarring te voorkomen?

Denkfocus: Communicatie, interpretatie, empathie.

KAART 20 – De openbare versus de particuliere post

Scenario: Je wilt iets plaatsen, maar je weet niet zeker of je het openbaar of privé moet maken.

Belangrijke vragen: Wat verandert er als iets online openbaar wordt? Wie bepaalt wie je berichten te zien krijgt? Hoe kunnen privacyinstellingen je beschermen?

Denkfocus: Digitale geletterdheid, veiligheid, besluitvorming.

AANGEPAST VOOR KINDEREN MET SPECIALE BEHOEFTEN

De onvriendelijke opmerking

Scenario: Je plaatst een foto die je mooi vindt. Iemand schrijft: "Dit ziet er niet goed uit."

Personages: Jij, de persoon die de reactie schreef, een behulpzame vriend.

Belangrijkste emoties: Verdriet, verwarring, steun.

Grote vragen:

- Wat vind je van deze opmerking?
- Wat kun je zeggen of doen om je beter te voelen?
- Wie kan je helpen als iemand online onaardig tegen je is?

Denkfocus: Gevoelens benoemen, om hulp vragen, vriendelijkheid online.

De kwetsende meme

Scenario: Een vriend laat je een meme zien die een klasgenoot belachelijk maakt. Anderen lachen.

Personages: Jij, de vriend(in), de klasgenoot in de meme.

Belangrijkste emoties: Bezorgdheid, empathie, druk.

Grote vragen:

- Is het oké om te lachen als iemand gewond raakt?
- Wat kun je doen als je de grap niet leuk vindt?
- Hoe kun je in deze situatie een goede vriend(in) zijn?

Denkfocus: Empathie, goede keuzes maken, groepsdruk.

Het online gerucht

Scenario: Je ziet een bericht met iets negatiefs over een student, maar je weet niet of het waar is.

Personages: Jij, de student over wie het gerucht gaat, een vertrouwde volwassene.

Kernemoties: Onzekerheid, zorgen, verantwoordelijkheid.

Grote vragen:

- Welke gevoelens roepen geruchten bij mensen op?
- Wat moet je doen als je niet zeker weet of iets waar is?
- Met wie kun je praten voordat je iets deelt?

Denkfocus: Waarheid, veiligheid, nadenken voordat je iets deelt.

De angstaanjagende boodschap

Scenario: Iemand stuurt je een bericht met de tekst: "Als je niet antwoordt, zeg ik dat je gemeen bent."

Personages: Jij, de afzender, een vertrouwde volwassene.

Belangrijkste emoties: Angst, stress, opluchting.

Grote vragen:

- Wat vind je van dit bericht?
- Wanneer moet je een volwassene om hulp vragen?
- Wat is een veilige manier om te reageren?

Denkfocus: Grenzen, veiligheid, emotionele regulatie.

Het gesprek over de buitengeslotenen

Scenario: Je klasgenoten maken een groepschat aan en nodigen je niet uit. Je komt er later achter.

Personages: Jijzelf, de klasgenoten in de chat, een vertrouwde volwassene of een behulpzame vriend.

Belangrijkste emoties: Verdriet, verwarring, het gevoel er niet bij te horen.

Grote vragen: Hoe voelt het als anderen een groep vormen zonder jou? Wat kun je doen als je je online buitengesloten voelt? Met wie kun je praten zodat je je niet alleen voelt?

Denkfocus: Gevoelens benoemen, om steun vragen, inclusie.

Het vriendschapsverzoek van een onbekende

Scenario: Iemand die je niet kent stuurt je een vriendschapsverzoek.

Personages: Jij, de onbekende, een vertrouwde volwassene.

Belangrijkste emoties: Onzekerheid, voorzichtigheid, nieuwsgierigheid.

Grote vragen: Hoe voel je je als iemand die je niet kent contact met je wil leggen? Is het veilig om iemand die je niet kent te accepteren? Wie kan je helpen beslissen wat je moet doen?

Denkpunten: Veiligheid, besluitvorming, om hulp vragen.

De bewerkte foto

Scenario: Een vriend plaatst een foto van jou met een grappig filter, maar heeft het niet eerst gevraagd.

Personages: Jij, de vriend(in), een helpende vriend(in) of een volwassene.

Belangrijkste emoties: Schaamte, verbazing, ongemak.

Grote vragen: Hoe voelt het als iemand je foto plaatst zonder toestemming? Wat kun je zeggen om die persoon te laten weten hoe je je voelt? Waarom is het belangrijk om toestemming te vragen voordat je iets plaatst?

Denkfocus: Toestemming, communicatie, respect.

De boodschap van het Angry Game

Scenario: Tijdens het spelen van een online game schrijft een andere speler: "Je bent hier echt heel slecht in."

Personages: Jij, de boze speler, en een behulpzame vriend.

Belangrijkste emoties: Pijn, frustratie, stress.

Grote vragen: Hoe voel je je als je gemene berichten in games hoort? Wat kun je doen om kalm te blijven? Wie kan je helpen als iemand onaardig is in een game?

Denkfocus: Emotionele regulatie, veerkracht, veilig online gedrag.

De "Like"-zorg

Scenario: Je plaatst iets wat je leuk vindt, maar het krijgt maar weinig likes.

Personages: Jij, een vriend(in), een volwassene die je vertrouwt.

Belangrijkste emoties: Teleurstelling, onzekerheid, verwarring.

Grote vragen: Hoe voel je je als jouw bericht minder likes krijgt dan andere? Tonen likes aan hoe belangrijk je bent? Wat kun je doen om je beter te voelen over je bericht?

Denkfocus: Zelfvertrouwen, digitaal welzijn, positief denken.

De fout die delen met zich meebrengt

Scenario: Je stuurt per ongeluk een foto naar de verkeerde persoon.

Personages: Jij, de persoon die het heeft ontvangen, een vertrouwde volwassene.

Belangrijkste emoties: Bezorgdheid, schaamte, opluchting.

Grote vragen: Hoe voel je je als je online een fout maakt? Wat kun je doen om de fout te herstellen? Wie kan je helpen kalm te blijven en het probleem op te lossen?

Denkfocus: Probleemoplossing, eerlijkheid, emotionele steun.